

SECTION 11. FINE ARTS, DECORATIVE ARTS, RESTORATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-32>

VOLODYMYR POBULAVETS – A LITTLE-KNOWN UKRAINIAN SCULPTOR AND NATIONAL FIGURE OF THE EARLY 20TH CENTURY

ВОЛОДИМИР ПОБУЛАВЕЦЬ – МАЛОЗНАНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКУЛЬПТОР ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІЯЧ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Denysiuk O. Yu.

*PhD in Art Studies,
Associate Professor at the Department
of Theory and History of Art
National Academy of Fine Arts and
Architecture
Kyiv, Ukraine*

Денисюк О. Ю.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри теорії та історії
мистецтва
Національна академія
образотворчого мистецтва та
архітектури
м. Київ, Україна*

Міжвоєнна Варшава, де в ці часи перебувало багато українців, у тому числі представників інтелігенції, була важливим центром української еміграції та формування мистецького середовища. Митці тут могли навчатися, обмінюватися ідеями та реалізовувати свої творчі амбіції. Саме тут формувалися ключові кола української художньої інтелігенції, які підтримували культурні традиції та водночас сприймали впливи польського та європейського мистецтва. У цьому контексті діяльність українських митців у Варшаві – студентів на випускників Варшавської академії мистецтв, серед яких і Володимир Побулавець, набуває особливої значущості.

Побулавець Володимир Іванович (2.06.1898, м. Київ – 26.09.1929, м. Варшава) – маловідомий український скульптор, політичний емігрант, що працював у галузі станкової та монументальної скульптури. Художник знаний, здебільшого, як співзасновник (разом із буковинцем Петром Мегиком) українського мистецького гуртка «Спокій» (1927–1940) у Варшаві. Він дуже рано (за невідомих обставин) пішов із життя, навіть не встигнувши закінчити Варшавську академію мистецтв. Відповідно його творчість, що проявлялась

ще в молоді роки виразністю та довершеністю, малознана і недо-сліджена. У рамках даної публікації здійснено спробу висвітлити бодай загальні контури його життєвого шляху та мистецької біографії, опираючись на виявлену документальну базу.

Це найперше стосується його особової справи, виявленої в архіві Варшавської академії мистецтв та записів в «Альбомі студентів», що зберігаються у спеціальних фондах архіву Інституту мистецтва Польської академії наук. Серед цих документів особливу цінність має власноруч написаний життєпис Володимира Побулавця. Згідно з ним, митець народився митець 2 червня 1898 року у Києві, за віросповіданням був православним, за національністю – українцем. Його батьки – батько Іван і мати Наталія з дому Лісецьких. Навчався у гімназії ім. О. Стельмашенка у м. Києві в 1907–1916 роках, яку успішно завершив, про що є відповідна довідка у його архівній справі, Зі справи також слідує, що В. Побулавець був політичний емігрантом [3]. У короткому життєписі митця читаємо: «...з 1917 по 1921 рік боровся проти більшовизму в армії УНР. У 1921–1922 роках учився приватно скульптурі в Олександра Стовбуненка з Києві, а далі у Вільній школі малярства та рисунку у Кракові» [3]. Встановлено, що у 1920 році він був інтернований у Польщі та відправлений до табору у Вадовіце, а потім до Стшалкова. У 1923 році В. Побулавець було звільнено з табору. У вересні 1924 року він подав документи на вступ до Школи образотворчого мистецтва у Варшаві, був прийнятий як студент звичайний до майстерні Т. Браера, про що є відповідний запис у «Альбомі студентів» [1]. Протягом навчання проявляв неабиякі творчі здатності за що періодично отримував нагороди, зокрема, 31 травня 1926 грошову нагороду у 20 злотих, а 25 червня 1928 відзнаку за свої скульптурні роботи [2]. Серед збережених документів в архіві Варшавської академії є також прохання Володимира Побулавця про звільнення від оплати за навчання через важке матеріальне становище (документ від 12 січня 1924 року) [3].

Творчий доробок теж маловідомий. Знаємо, що Володимир Побулавець є автором погрудь І. Франка, Т. Шевченка, приватних осіб, алегоричних фігур для фонтанів, проектів пам'ятників, надгробків, виконаних у гіпсі, камені, бетоні, граніті та дереві. Твір «Лада» зберігається в Національному музеї у Львові ім. Андрея Шептицького і це хіба єдиний його твір, що зберігається в українських музеях. Місце знаходження інших творів невідоме. Після смерті митця його роботи були представлені на Третій та Четвертій виставках Українського мистецького гуртка «Спокій».

Скромний похорон митця відбувся в суботу, 28 вересня 1929 року. На ньому були присутні колеги та друзі, покладені вінки від

Варшавської академії мистецтв, мистецького об'єднання «Спокій» та приватних осіб, серед яких – А. Порайка та В. Міткевич [5]. Над могилою промовляли: від імені Варшавської студентської громади – студент Кривоносок, від офіцерів армії УСС – сотник Чубенко, від товариства «Спокій» – Петро Мегик. Стилізований хрест-пам'ятник спроектував Петро Мегик [5].

На відміну від численних українських словників та довідників, його ім'я назавжди ввійшло в історію польського мистецького життя міжвоєнної Варшави: він зафіксований у «*Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)*» [4]. Це свідчить про те, що діяльність Побулавця виходила за межі вузького українського кола і мала значення для ширшого мистецького середовища того часу, а його творчий доробок і внесок у формування естетичних тенденцій української діаспори у Варшаві залишаються важливими для історії мистецтва.

Безсумнівно, постать Володимира Побулавця не має бути забута. Його участь у мистецькому житті української еміграції у Варшаві потребує подальшого ґрунтовного дослідження. Вперше у рамках цієї публікації на підставі документів з архіву максимально повно висвітлюються факти з його біографії та творчі успіхи періоду навчання у Варшавській школі образотворчого мистецтва. Сподіваюсь, що виявлені та документально підтвержені біографічні дані митця дозволять майбутнім дослідникам українського мистецького середовища Варшави 1920-х років вписати його діяльність в історію.

Література:

1. Album studentów zwyczajnych Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. *Zbory specjalne archiwum Instytutu Sztuki PAN*. № inw. 81.
2. Piwocki K. Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, 1904–1964. Wrocław – Warszawa – Kraków, 1965. 204 s.
3. Pobuławiec Włodzimierz. Teczka № 1098. Zbiór akt studenckich sprzed IX '39 r. Archiwum Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.
4. Pobuławiec (Pobuławiec) Wolodymir (Włodzimierz). *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)* Malarze, rzeźbiarze, graficy. Tom VII. (Pe – Po). Pod. Red. Urszuli Makowskiej. 306 s.
5. Pobuławiec Włodzimierz. URL: <https://ukrainskanekropolia.org/nagrobek/wolodymyr-pobulawec/>